

**CONCURSUL NAȚIONAL DE OCUPARE A
POSTURILOR DIDACTICE/CATEDRELOR
VACANTE/REZERVATE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL
PREUNIVERSITAR**

**PROGRAMA
PENTRU**

**DISCIPLINA
LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ**

**– București –
2020**

NOTĂ DE PREZENTARE

Limba și literatura română se înscrie în categoria disciplinelor *multidimensionale*, definite de documentele de profil ale Consiliului Europei ca fiind acele discipline care au ca obiect de studiu învățarea limbii și a literaturii naționale – *limba ca materie* – și învățarea limbii ca instrument de comunicare pentru învățarea altor discipline – *limbă de școlarizare* (cf. *La langue comme matière*, DG IV/EDU/LANG/2009, Division des Politiques linguistiques, www.coe.int/lang/fr).

Disciplina **limba și literatura română** are un rol fundamental în dezvoltarea personalității elevilor, în formarea deprinderilor și a unor abilități necesare acestora pentru accesul postșcolar la învățarea pe tot parcursul vieții și pentru integrarea activă în societatea bazată pe cunoaștere.

Studiul limbii și al literaturii române contribuie esențial la formarea personalității autonome a elevilor, capabilă de discernământ și de spirit critic, aptă să-și argumenteze propriile opțiuni, dotată cu sensibilitate estetică, având conștiința identității culturale, manifestând interes pentru diversitatea formelor de comunicare și de expresie artistică.

Programa de limba și literatura română pentru concursul național de ocupare a posturilor didactice/catedrelor vacante/rezervate în învățământul preuniversitar, concepută în conformitate cu programele școlare pentru disciplina limba și literatura română (clasele a V-a – a XII-a) și cu programele pentru examenele naționale, este proiectată astfel încât să răspundă schimbărilor intervenite în activitatea didactică, din perspectiva abordării curriculare sistemice la disciplina limba și literatura română, în învățământul gimnazial și liceal.

Structura programei este următoarea:

- **Notă de prezentare;**
- **Competențele cadrului didactic de specialitate;**
- **Tematica științifică pentru disciplina limba și literatura română;**
- **Bibliografie recomandată pentru tematica științifică;**
- **Tematica pentru metodică disciplinei limba și literatura română;**
- **Bibliografie recomandată pentru metodică disciplinei limba și literatura română.**

COMPETENȚELE CADRULUI DIDACTIC DE SPECIALITATE

1. Realizarea de conexiuni între conținuturile disciplinei din domeniile limbă, literatură și comunicare, în vederea predării lor integrate;
2. Utilizarea unor modalități de abordare a textului literar și nonliterar, continuu, discontinuu și multimodal;
3. Aplicarea principiilor didacticii oralului și a redactării și a metodelor specifice acestora în formarea competențelor de comunicare orală și scrisă;
4. Aplicarea unor metode și strategii ce conduc la dezvoltarea competenței lingvistice, literare și interculturale a elevilor, conform modelului conceptual al disciplinei: comunicativ-funcțional și cel al dezvoltării personale;
5. Transpunerea conținutului științific, prevăzut în programele școlare în vigoare, în conținut didactic, demonstrând acuratețe conceptuală;
6. Realizarea demersului didactic în viziune inter-, multi- și transdisciplinară;
7. Evaluarea obiectivă a competențelor vizate prin curriculumul național, cu respectarea principiilor didactice, prin elaborarea și aplicarea unor instrumente de evaluare diverse;
8. Aplicarea unor forme eficiente de management al clasei, în funcție de activitatea de învățare proiectată, conform principiilor și metodelor interacțiunii educaționale;
9. Aplicarea constantă a unor instrumente și strategii specifice unei atitudini reflexive (autoevaluarea, analiza feedbackului primit de la elevi etc.);
10. Utilizarea documentelor școlare reglatoare în proiectarea didactică, adaptată grupului-țintă;
11. Proiectarea și implementarea unor programe incluse în oferta de curriculum la decizia școlii;
12. Utilizarea resurselor digitale în activitatea didactică *in situ*, de tip *blended-learning* și online.

TEMATICA ȘTIINȚIFICĂ PENTRU DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Candidații trebuie să cunoască integral conținuturile și conceptele operaționale din cele trei domenii ale disciplinei (limbă, comunicare, literatură), prevăzute în programele de gimnaziu și de liceu, atât pe cele obligatorii, cât și pe cele facultative.

A. LIMBA ROMÂNĂ

I. Limbă și comunicare

- Tipuri de comunicare. Comunicare orală și scrisă. Discursul;
- Natura, unitățile și funcțiile limbajului;
- Situațiile de comunicare;
- Textul. Tipologia textului: ficțional și nonficțional, literar (epic, liric, dramatic) și nonliterar, continuu, discontinuu, multimodal; simplu și complex – caracteristici;
- Receptarea diferitelor tipuri de text;
- Secvențe prototipice: secvența narativă, secvența descriptivă, secvența dialogală, secvența explicativă, secvența argumentativă;
- Limba literară și limba populară. Limba română standard;
- Stilurile funcționale ale limbii;
- Corectitudine și abatere de la normă;
- Media (comunicare lingvistică vs. comunicare socială).

II. Fonetică și fonologie

- Noțiuni generale: sunet, fonem; proprietățile sunetelor;
- Sistemul vocalic. Sistemul consonantic: inventar, clasificare, realizare fonetică;
- Accentul, intonația;
- Elemente de prozodie;
- Fonetică și procedee de expresivitate.

III. Lexicologie și semantică

- Noțiuni generale: vocabularul limbii române; vocabularul fundamental și masa vocabularului;
- Cuvântul ca unitate de bază a vocabularului; sens/semnificație, referent; context; denotație/conotație;
- Valori expresive. Figuri de stil. Tropi. Mijloace de expresivitate;
- Semantică: semantică lexicală, semantică propozițională, semantică discursivă;
- Abateri de la normă (pleonasmul, tautologia etc.);
- Mijloace de îmbogățire a vocabularului: mijloace interne; mijloace externe.

IV. Morfosintaxă

- Noțiuni generale: părți de vorbire/clase gramaticale; categorii gramaticale;
- Flexiunea: părți de vorbire flexibile și părți de vorbire neflexibile. Locuțiunile; îmbinările libere de cuvinte. Expresiile. Construcții sintactice (active, pasive, impersonale, cu pronume reflexive, incidente, concesive, condiționale etc.);
- Enunțul: aspecte definitorii; clasificare;
- Relații sintactice – mijloace de realizare;
- Unități sintactice; definire, descriere, identificare a unităților sintactice; corespondența unităților sintactice (propoziție – frază); posibilități combinatorii ale diferitelor clase gramaticale; realizări sintactice.

V. Normă/abatere. Justificări sintactice și stilistice. Variație stilistică

- Ortografie și punctuație;
- Corectarea erorilor gramaticale și semantice;
- Limba standard. Normă și abatere. Limba vorbită și limba scrisă (selecția lexicală, construcția frazei);
- Istoria cuvintelor – variații ale formei și ale sensului în timp;
- Limbaj popular. Variație regională a limbii. Variații de registru. Jargonul, argoul. Limbaj colocvial, limbaj cultivat (familiarizare). Termeni științifici;
- Valori stilistice ale diminutivelor;
- Organizarea coerentă a textului: succesiunea ideilor, folosirea corectă a timpurilor verbale și a anaforelor.

B. LITERATURA

I. Literatura populară

- Folclor și literatură; literatura populară (orală) ca parte constitutivă a folclorului;
- Caracteristici; categorii: genuri, specii;
- Natura contextuală a textului folcloric; folclorul ritual și folclorul neritual; teme, motive, imagini poetice;
- Elemente de mitologie românească și universală;
- Interferența literatură populară – literatură cultă.

II. Literatura cultă. Curente, orientări, mișcări culturale/literare

- *Umanismul*: trăsături generale, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Iluminismul*: trăsături generale, reprezentanți, texte reprezentative;
- Relația *clasicism* – *romantism* în literatura română; texte reprezentative;
- *Romantismul*: estetica romantismului; romantismul românesc: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Realismul*: trăsături generale, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Simbolismul*; estetica simbolistă: prezentare generală și reprezentanți, texte reprezentative;
- Prelungiri ale romantismului și ale clasicismului în secolul al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, texte reprezentative;
- *Tradiționalismul*: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Modernismul*: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Avangarda literară română*: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Orientări în literatura română postbelică*: *neomodernismul*, *onirismul* etc.: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- *Postmodernismul*: prezentare generală, reprezentanți, texte reprezentative;
- Tendințe în literatura română actuală.

Pentru examen, candidații trebuie să pregătească texte aparținând autorilor din lista următoare: Mihai Eminescu, Ion Creangă, I. L. Caragiale, Ioan Slavici, Alexandru Macedonski, Hortensia Papadat-Bengescu, George Bacovia, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Ion Barbu, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Camil Petrescu, G. Călinescu, Mircea Eliade, Vasile Voiculescu, Marin Preda, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Leonid Dimov, Mircea Cărtărescu.

* În cazul autorilor prevăzuți în lista dată, se va avea în vedere atât cunoașterea monografică a operei, cât și studiul aprofundat a două texte.

III. Forme ale istoriei și criticii literare (prezentare generală)

- critica normativă;
- critica estetică;
- istoriile literare;
- eseul critic;
- filozofia culturii;
- critica literară contemporană.

* Pentru examen, candidații **trebuie** să studieze, în mod **aprofundat**, un text aparținând autorilor din lista următoare: Titu Maiorescu, E. Lovinescu, G. Călinescu, Tudor Vianu, pe baza operei cărora să poată elabora un eseu pe o temă dată.

IV. Elemente de teoria literaturii

- literatura română în context universal;
- literatura și celelalte arte;
- literatura – modalitate specifică de cunoaștere și comunicare; opera literară – determinarea conceptului; autor, text, cititor;
- receptarea textului literar; tipuri de receptare (intuitivă, analitică, de adnotare, de formare a judecăților de valoare); niveluri ale receptării;
- text și context (social, cultural, literar);
- conceptele de teorie literară, de estetică și de stilistică existente în programele școlare pentru clasele a V-a – a XII-a, implicate în receptarea diverselor tipuri de text;
- funcția și finalitatea operei literare.

BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ PENTRU TEMATICA ȘTIINȚIFICĂ

A. Limbă și comunicare (fonetică, vocabular, morfosintaxă, comunicare, stilistică, istoria limbii)

- *Dicționarul explicativ al limbii române*, București, Editura Univers Enciclopedic, ediția a III-a, 2009;
- *Dicționarul ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Univers Enciclopedic, București, 2007;
- *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Române, București, 2005, vol. I; vol. al II-lea;
- *Gramatica de bază a limbii române*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, Editura Univers Enciclopedic, 2010;
- *Gramatica limbii române pentru gimnaziu*, coordonator Gabriela Pană Dindelegan, Editura Univers Enciclopedic, 2019;

*

- Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, ediția a III-a, București, Editura Humanitas, 2001;
- Bidu-Vrânceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul*, București, Editura Humanitas, 2005;
- Bucă, Marin, Evseev, Ivan, *Probleme de semasiologie*, Timișoara, Editura Facla, 1978;
- Cătănescu Cvasnăi, Maria, *Limba română. Origini și dezvoltare. Studiu, antologie de texte vechi românești*, București, Editura Humanitas, colecția „Tezaur”, 1996;
- Coteanu, Ion, *Originea limbii române*, București, Editura Academiei, 1981;
- Coteanu, Ion, *Stilistica funcțională a limbii române – stil, stilistică, limbaj*, vol. I, București, Editura Academiei, 1973;
- Dragomirescu, Adina, Nicolae, Alexandru, *101 greșeli de lexic și de semantică*, Editura Humanitas, 2011;
- Gheție, Ion, *Istoria limbii române literare. Privire sintetică*, București, Editura Științifică, 1978;
- Guțu Romalo, Valeria, *Corectitudine și greșeală. Limba română de azi*, versiune nouă, București, Editura Humanitas, 2000;
- Hristea, Theodor (coord.), *Sinteze de limba română*, București, Editura Albatros, ediția a III-a, 1984 (cap. *Vocabular, fonetică*);

- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Conversația: structuri și strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, București, Editura All, 1995;
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, *Limba și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*, București, Editura All, 2003;
- Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana, Mancaș, Mihaela, Pană-Dindelegan, Gabriela, Bidu-Vrânceanu, Angela, Călărașu, Cristina, *Dicționarul de științe ale limbii*, Editura Nemira, București, 2005.
- Irimia, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1986;
- Mancaș, Mihaela, *Limba artistică românească în secolul al XIX-lea*, București, Editura Științifică și Enciclopedică, 1983;
- Mancaș, Mihaela, *Limba artistică românească în secolul XX*, Editura Științifică, București, 1991;
- Neamțu, G. G., *Teoria și practica analizei gramaticale*, Cluj, Editura Excelsior, 1999;
- Pană-Dindelegan, Gabriela, Dragomirescu, Adina, Nedelcu, Isabela, *Morfosintaxa limbii române. Sinteze teoretice și exerciții*, Editura Universității din București, 2010;
- Pană-Dindelegan, Gabriela, *Teorie și analiză gramaticală*, ediția a II-a, București, Editura Coresi, 1994;
- Sala, Marius, *De la latină la română*, București, Editura Univers Enciclopedic, 1998;
- Sala, Marius, 101 cuvinte moștenite, împrumutate și create, Editura Humanitas, 2010;
- Șerbănescu, Andra, *Cum se scrie un text?*, ediția a III-a, Iași, Editura Polirom, 2007;
- Stoichițoiu-Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, București, Editura All, ediția a IV-a, 2008;

B. Literatură

- Academia Română, *Dicționarul General al Literaturii Române*, București, Editura Univers Enciclopedic, vol. I-VII, 2004- 2009, coordonator Eugen Simion;
- Anghelescu, Mircea (coord.), *Literatura română. Dicționar de opere*, București, Editura Litera Internațional, 2003;
- Balotă, Nicolae, *Arte poetice ale secolului XX*, București, Editura Minerva, 1997;
- Booth, W., *Retorica romanului*, București, Editura Univers, 1974;
- Călinescu, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, București, Editura Minerva, 1982;
- Călinescu, G., *Universul poeziei*, București, Editura Minerva, 1974;
- Călinescu, Matei, *Cinci fețe ale modernității*, București, Editura Univers, 1995;
- Cărtărescu, Mircea, *Postmodernismul românesc*, București, Editura Humanitas, 1999;
- Cernat, Paul, *Modernismul retro în romanul românesc interbelic*, București, Editura Art, 2009;
- Cernat, Paul, *Vase comunicante. (Inter)fețe ale avangardei românești interbelice*, Iași, Editura Polirom, 2018;
- Cioculescu, Șerban; Vianu, Tudor; Streinu, Vladimir, București, *Istoria literaturii române moderne*, Editura Științifică, 1971;
- Ciopraga, Constantin, *Literatura română între 1900 și 1918*, Iași, Editura Junimea, 1970;
- Cornea, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, ed. a II-a, Iași, Editura Polirom, 1998;
- Cordoș, Sanda, *Lumi din cuvinte. Reprezentări și identități în literatura română postbelică*, București, Editura Cartea Românească, 2011;
- Crohmălniceanu, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. I – II – III, București, Editura Minerva, 1972;
- Dragomirescu, Gh. N., *Dicționarul figurilor de stil*, București, Editura Științifică, 1995;
- Duda, Gabriela, *Introducere în teoria literaturii*, București, Editura All, 2006;
- Dumitrescu Bușulenga, Zoe, *Renașterea, umanismul și destinul artelor*, București, Editura Univers, 1975;
- Friedrich, Hugo, *Structura liricii moderne*, București, Editura Univers, 1998;
- Genette, Gerald, *Introducere un arhitext*, București, Editura Univers, 1994;
- Goldiș, Alex, *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*, București, Editura Cartea Românească, 2009;
- Kayser, Wolfgang, *Opera literară*, București, Editura Univers, 1979;
- Lintvelt, Jaap, *Punctul de vedere. Încercare de tipologie narativă*, București, Editura Univers, 1994;
- Lodge, David, *Limba romanului*, București, Editura Univers, 1998;

- Lovinescu, E., *Istoria literaturii române contemporane*, București, Editura Minerva, 1973;
- Manolescu, Nicolae, *Arca lui Noe*, vol. I, II, III, București, Editura Minerva, 1980, 1981, 1983;
- Manolescu, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române*, Pitești, Editura Paralela 45, 2008;
- Marino, Adrian, *Dicționar de idei literare*, București, Editura Eminescu, 1973;
- Mazilu, D.H., *Recitind literatura română veche*, vol. I-III, Editura Universității București, 1994;
- Micu, Dumitru, *Istoria literaturii române în secolul XX*, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000;
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Proza*, București, Editura Fundației Pro, 2002;
- Negrici, Eugen, *Literatura română sub comunism. Poezia*, București, Editura Fundației Pro, 2003;
- Negrici, Eugen, *Iluziile literaturii române*, București, Editura Cartea Românească, 2018;
- Papadima, Liviu, *Literatură și comunicare. Relația autor-cititor în proza pașoptistă și postpașoptistă*, Iași, Editura Polirom, 2000;
- Petraș, Irina, *Teoria literaturii. Curente literare, figuri de stil, genuri și specii literare, metrică și prozodie*. Dicționar-antologie, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1996;
- Petrescu, Ioana Em., *Eminescu și mutațiile poeziei românești*, Cluj, Editura Dacia, 1989;
- Petrescu, Liviu, *Poetica postmodernismului*, Ediția a II-a, Pitești, Editura Paralela 45, 1998;
- Pop, Ion (coord.), *Dicționar analitic de opere literare românești*, (vol. I-IV), Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 1998-2001;
- Pop, Ion, *Avangarda în literatura română*, București, Editura Atlas, 2000;
- Pop, Ion, *Poezia românească neomodernistă*, Cluj-Napoca, Editura Școala Ardeleană, 2018;
- Scarlat, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. I-IV, București, Editura Minerva, 1982-1984;
- Simion, Eugen, *Ficțiunea jurnalului intim*, (3 volume), București, Editura Univers Enciclopedic, 2001;
- Simion, Eugen, *Scriitori români de azi*, vol. I-IV, București, Editura Cartea Românească, 1974 – 1989;
- Todorov, Tzvetan, *Introducere în literatura fantastică*, București, Editura Univers, 1973;
- Vianu, Tudor, *Arta prozatorilor români*, București, Editura Albatros, 1977;
- Zăciu, Mircea; Papahagi, Marian; Sasu, Aurel (coordonatori), *Dicționarul scriitorilor români* (vol. I – IV), București, Editura Fundației Culturale Române, 1995-2000.

TEMATICA PENTRU METODICA DISCIPLINEI LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

1) Proiectarea didactică:

- curriculumul național de limba și literatura română pentru gimnaziu și pentru liceu; modelul conceptual al disciplinei: **paradigma comunicativ-funcțională** și **modelul dezvoltării personale**;
- documente de proiectare didactică: *planificarea calendaristică*, *proiectarea unității de învățare* (integrarea domeniilor, coerența demersului, corelarea conținuturilor și a activităților de învățare și a formelor de evaluare cu competențele specifice anului de studiu, metode folosite, resurse, tipuri de interacțiune a grupului de elevi), *proiectarea activității didactice* (centrare pe competențe, etapele scenariului didactic).

2) Didactica lecturii:

- tendințe în didactica lecturii, strategii și metode specifice *etapelor receptării/relecturii* (prelectură, lecturi succesive, postlectură) și *proceselor lecturii*: comprehensiunea (decodare, inferențe, predicții, reprezentări mentale etc.), analiza și interpretarea textelor (răspuns personal, critic, creativ, dezbateri pe marginea textelor citite etc.) și a diferitelor contexte relevante pentru receptare, pentru procesele lecturii;
- activități de învățare adecvate diferitelor tipuri de texte literare și nonliterare care să conducă la formarea și dezvoltarea strategiilor de lectură, la înțelegerea, analiza și interpretarea textelor;
- abordarea textelor aparținând altor arte (film, pictură, muzică, artele spectacolului), din perspectiva codurilor specifice utilizate.

3) **Didactica limbii române:**

- abordarea noțiunilor de limbă conform principiului concentric al predării – învățării;
 - strategii de învățare și aplicare în contexte noi a noțiunilor de fonetică, de morfologie și de sintaxă (parcursuri inductive, deductive, analogice);
 - strategii de învățare și de utilizare în contexte noi a noțiunilor de vocabular;
- contextul curricular actual: cunoștințe gramaticale, competența de comunicare, conștientizare lingvistică; exprimarea identității lingvistice proprii etc.

4) **Didactica oralului:**

- strategii de învățare și exersare a *ascultării active*;
- strategii de învățare și exersare a alcătuirii diverselor tipuri de discurs oral prevăzute în programe (monologul informativ, monologul demonstrativ, descrierea orală, povestirea orală, rezumatul oral, dialogul formal și informal, interviul, dezbaterea, masa rotundă etc.).

5) **Didactica redactării:**

- strategii de învățare și exersare a redactării unor tipuri de texte prevăzute în programele școlare: texte funcționale, texte reflexive și argumentative, texte imaginative sau texte despre opera literară (metatextul);
- etapele scrierii și etica redactării etc.

6) **Didactica interculturalității:**

- strategii de dezvoltare a interculturalității

7) **Evaluarea:**

- funcții, calități ale instrumentelor de evaluare;
- tipuri de evaluare, metode tradiționale și metode alternative de evaluare care se pot aplica la disciplina limba și literatura română; limite și avantaje ale diverselor metode de evaluare;
- principii, modalități de construire a instrumentelor de evaluare;
- tipologia itemilor: definiție, clasificări, caracteristici, reguli de proiectare etc.

8) **Comunicarea – mijloc al interacțiunii educaționale:**

- comunicarea în predare – învățare: *comunicare verbală, paraverbală, nonverbală, mixtă* (congruența acestora);
- rolul profesorului de limba și literatura română în structurarea la elevi a unor modele de exprimare și a unor atitudini care facilitează comunicarea;
- forme ale comunicării didactice (prelegerea, dialogul, dezbaterea) și rolurile asumate de către profesor, în dialog sau în dezbatere: *moderator, participant, evaluator, facilitator*;
- blocaje în comunicare; soluții de prevenire și depășire a acestora (*tehnici de ascultare activă, jocuri de „încălzire”, învățare prin cooperare* etc.);
- tipuri de întrebări care stimulează gândirea critică și creativitatea elevilor în raport cu temele abordate în cadrul disciplinei.

9) **Managementul clasei:**

- rolurile profesorului în facilitarea experiențelor care conduc la formarea elevilor ca buni ascultători și buni comunicatori: *organizator, participant, resursă, evaluator, facilitator* etc.;
- organizarea activităților de învățare prin crearea unui climat adecvat desfășurării orei;
- folosirea unor resurse materiale adecvate;
- folosirea resurselor psihice ale profesorului și ale elevilor (capacități, cunoștințe, experiențe individuale);

- folosirea adecvată și eficientă a timpului;
- forme de instruire (frontal, în perechi, în grupe, studiu individual) și integrarea acestora în cadrul unei secvențe didactice;
- antrenarea părinților în fixarea unor modele de exprimare, a unei atitudini deschise față de comunicare;
- gestionarea situațiilor conflictuale la ora de limba și literatura română (refuzul elevilor de a citi, polarizarea opiniilor în cadrul unor dezbateri etc.).

10) Curriculum la decizia școlii:

- tipuri de opționale;
- repere/condiționări în elaborarea C.D.Ș.-ului (resurse umane, materiale, context local, interesele elevilor); modalități de adecvare a unui C.D.Ș. la grupuri-țintă diferite.

11) Utilizarea TIC și a resurselor digitale

- Proiectarea procesului de educație în mediul on-line; activități didactice de tip *e-learning*, *blended-learning*.

BIBLIOGRAFIE RECOMANDATĂ PENTRU METODICA PREDĂRII LIMBII ȘI LITERATURII ROMÂNE

- *Programe școlare pentru clasele a V-a – a XII-a* (în vigoare); programe.ise.ro;
- Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în gimnaziu. Structuri didactice deschise*, Pitești, Editura Paralela 45, 2003;
- Pamfil, Alina, *Studii de didactica literaturii*, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2006;
- Pamfil, Alina, *Didactica literaturii. Reorientări*, București, Editura Art, 2016;
- Sâmișăian, Florentina, *O didactică a limbii și literaturii române*, București, Editura Art, 2014;
- Sâmișăian, Florentina, Mariana Norel – *Didactica limbii și literaturii române*, I (2005) și II (2006), Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural (Volumele se găsesc în bibliotecile universităților din țară);
- Norel, Mariana – *Curriculum la decizia școlii la limba și literatura română*, Ministerul Educației și Cercetării, Proiectul pentru Învățământul Rural, 2007 (Volumul se găsește în bibliotecile universităților din țară.);
- *Limbă și literatură*, revistă a Societății de Științe Filologice (în special rubrica *Didactica modernă*);
- *Perspective*, revistă de didactica limbii și literaturii române a Asociației Naționale a Profesorilor de Limba și Literatura Română „Ioana Em. Petrescu”, Cluj-Napoca (www.anpro.home.ro).
- *Repere metodologice pentru consolidarea achizițiilor anului școlar 2019 – 2020. Limba și literatura română, clasele a V-a – a VIII-a, a IX-a – a XII-a*, Centrul Național de Politici și Evaluare în Educație, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2020 (<http://educatiacntinua.edu.ro>).
- ***, *Recomandări pentru susținerea activităților educaționale online*, Universitatea din București, Grupul de Coordonare al Activităților Educaționale Online, 2020.